

TEATRO-STUDIJOS „ATŽALYNAS“ KOJŪKININKŲ TRUPĖ arba GATVĖS TEATRAS „KRETINGOS KOJŪKININKAI“

PARENGĖ DONATAS TYTUVA

Danutės Mukienės nuotraukose – Kretingos kojūkininkai 2014 m. lietuvių dainų šventės „Čia – mano namai“ teatro dienos „Dyvų dyvai“ renginiuose

2000-ieji Kretingos scenos mylėtojams, gerbėjams atnešė ne tik didelę netektį (mirė ilgametis Kretingos kultūros rūmų teatro režisierius ir aktorius Egidijus Radžius), bet ir atradimą – tais metais tarptautiniame teatrų festivalyje Italijoje pirmą kartą pasirodė Kretingos teatro-studijos „Atžalynas“ kojūkininkai – ant aukštų medinių pagalių vaikščiojantys gražiai pasipuošę, meninę programą atliekantys aktoriai, kurių tikslas – sukurti puošnų, įspūdingą, nelauktą ir ilgam įsimintiną gatvės reginį. Šios pirmosios Lietuvoje jaunųjų aktorių kojūkininkų trupės įkūrėjas ir dabartinis vadovas, scenaristas ir režisierius – teatro-studijos „Atžalynas“ vadovas Algimantas Verbutas.

Kojūkininkų pasirodymai mūsų visuomenėje nėra įprasti reiškiniai, nors vaikščiojimas užsilipus ant specialiai tam padarytų pagalių (kojųkų) Lietuvoje žinomas nuo seno. Anksčiau tai buvo savotiška sporto šaka, plėtotą dar ir XX a. antroje pusėje. Laikui einant žmonių, vaikščiojančių ant kojūkų, vis mažėjo. Tokius

pamatyti paskutiniuoju laiku galėjai tikėtis nebent tik nuėjęs į cirką. Net ir kaimuose, kur ši pramoga-sportas anksčiau buvo gana populiarus, ji senokai primiršta.

A. Verbutas sumanė kojūkininkus išleisti į sceną – kurti kojūkininkų spektaklius gatvės teatrui. Kojūkininkai Kretingoje planingai pradėjo treniruotis ir spektakliams rengtis 2003-aisiais. Garsas apie šį kolektyvą greitai pasklidto. Jau 2003 m. Kretingos kojūkininkai sulaukė gražaus įvertinimo Pasaulio lietuvių dainų šventės „Mes“ renginiuose, kurie vyko respublikinėje moksleivių dainų šventėje „Mes – laisvės vaikai“ Vilniuje. Kretingos kojūkininkai buvo pakviesti ir į Europos krepšinio čempionų – Lietuvos komandos – sutikimą, vykusį Lietuvos Prezidentūroje, Vilniuje vykusio Pasaulio sportinių šokių čempionato koncertinius renginius, JAV TV kompanijos žaidimo „Didžiosios lenktynės“ filmavimą. Jiems plota ir televizijos TV3 sezono atidaryme, Klaipėdoje kasmet rengiamose Jūros šventėse, Muziejų dienos renginiuose, kurių metu Kretingos muziejaus istorikas, archeologas Julius

Kanarskas buvo apdovanotas metų geriausio muziejininko premija. Juos nuolat kviečia į miesto šventes, vykstančias Kretingoje, Šiauliuose, Telšiuose, Utenoje, Vilniuje ir kt. Kretingos jaunaisiais kojūkininkais žavėtasi tarptautiniuose gatvės teatrų festivaliuose, kurie vyko Latvijoje, Lenkijoje, Lietuvoje, Ukrainoje ir kai kuriose kitose užsienio šalyse. Kolektyvas dalyvavo įvairiuose Lietuvos 1000-mečio renginiuose. Kartais trupės nariams koncertines programas tenka atlikti ne tik gatvėse, aikštėse, kiemuose, bet ir tokiose uždaroje patalpose kaip Ledo rūmai, „Siemens“ arena, Nacionalinis dramos teatras, Operos ir baletu rūmai (visi Vilniuje). Laikui einant kolektyvo populiarumas vis didėja. Pakvietimų dalyvauti renginiuose tiek, kad jau sudėtinga ir apsispręstai, kur vykti, o kur ne.

Kurdamas trupės pasirodymų programas, jos vadovas bendradarbiauja su profesionaliais dailininkais, kompozitoriais dailininkais profesionalais. Taip dirbant gimė koncertinės programos „Šokis su kaspinais“; „H. K. Anderseno pasakų personažų susitikimas prie senojo žibinto“, „Linksmieji šlavėjai“, „Ilga kelionė per kopas“, „Keturiuos medūzos krante, neskaitant dviejų gaisrininkų“. 2011 m. kartu su kūrybine grupe „A. Nomeika ir draugai“ prie Kretingos lurdo įgyvendintas projektas „Erdvinė ugnies ir fejerverkų muzikinė miniatiūra pagal Moriso Ravelio BOLERO“.

2013 m. liepos 6 d. „Atžalynas“ kretingiškius ir jų svečius pakvietė dalyvauti šventinėje akcijoje „Stok už Lietuvos garbę“, skirtoje Valstybės (karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienai, Kretingos vardo paminėjimo 760-osioms metinėms ir savo trupės gyvavimo 10-mečiui pažymėti. Tą dieną „Atžalyno“ kojūkininkai, nešdami Lietuvos trispalvę, siekė Lietuvos rekordo ir juos lydėjo sėkmė. Šis rekordas užfiksuotas kaip tolimiausia kelionė kojūkais Lietuvoje, o tai – 11 km 20 cm per 2 val. 20 minutes. Kojūkininkai, skelbdami šią akciją, jos metu tikėjosi, nešdami Lietuvos trispalvę, įveikti 10 kilometrų. Įvykį fiksavo agentūros „Factum“ atstovai. Liepos 6-ąją rekordo siekė 3 kojūkininkai: su 1,2 metro aukščio kojūkais ėjo dvidešimtmetis Mantas Kydikas, su 1,3 metro aukščio – devyniolikmetis Algimantas Verbutas, su 1,4 m aukščio – penkiolikmetis Kostas Macius. Eisenai vadovavo buvęs kojūkininkas Laurynas Lazdauskas. Lietuvos trispalvę nešančių kojūkininkų nueitas atstumas buvo fiksuojamas nuo kojūkų užsidėjimo iki jų nusiėmimo vietos. Renginyje galėjo dalyvauti ir dviratinkai, pėstieji, asmenys, vaikščiojantys su šiaurietiškomis lazdomis. Prie kojūkininkų niekas negalėjo liestis. Laikytis kojūkininkams buvo leidžiama tik tarpusavyje (be pagalbininkų). Akcijos metu kele tą kartų jie galėjo pailsėti po 3–5 minutes, nusifotografuoti su žiūrovais. Žygis prasidėjo prie Andulių (Ēgliškių) piliakalnio, kur, kaip spėjama, XIII a. stovėjo Kretingos pilis. Nuo čia maršrutas ėjo link Kretingos ir Kretingos miesto gatvėmis. Žygio finišas buvo Kretingoje prie Nepriklausomybės paminklo, kur vakare (21 val.) akcijos dalyviai ir žiūrovai kartu sugiedojo Lietuvos valstybės himną.

Kretingos jaunieji teatralai, jų vadovai – kūrybingi, sumanūs ir savo kraštą mylintys žmonės. Panašių švenčių, akcijų čia vyksta kasmet. Tai suartina žmones, kelia jų pasididžiavimą savo kraštu, žmonėmis, skatina domėtis menu, savo gimtinės istorija.

Danutės Mukienės nuotraukoje – Kretingos kojūkininkai 2014 m. lietuvių dainų šventės „Čia – mano namai“ teatro dienoje „Dyvų dyvai“

LITERATŪRA:

1. Bagdonavičius Aleksas, „Atžalyno scena“ – savęs atradimo link, *Klaipėda*, 2004-06-23, p. 4.
2. Burneikaitė Salomėja. „Kretingos „Kaukutis“ ir žali obuoliukai“, *Literatūra ir menas*, 2004-10-01, p. 9.
3. Dunauskaitė Danutė, „Aukso paukštė“ nutūpė „Atžalyne“, *Pajūrio naujienos [priedas „Smiltys“]*, 2003-03-21, p. 4.
4. Griežienė Audronė, „Atžalyną“ šiandien sveikinsime, *Švyturys*, 1999-01-30, p. 3.
5. *Kretingos enciklopedija*, <http://www.kretvb.lt>.